
Förslag till fördelning av medel

för att öka tillgängligheten till service i gles- och landsbygder

Konsument
verket • KO

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1 Konsumentverkets uppdrag	3
2. Grund för fördelning av medel.....	3
2.1 Fördelningsnyckel.....	4
2.1.1 Utfall av vald fördelningsnyckel exklusive drivmedelsfaktor	5
3. Drivmedelsfaktor.....	6
3.1 Antalet drivmedelsstationer – utvecklingen de senaste tre åren	6
3.2 Antalet drivmedelsstationer - framtida utveckling	7
3.3 Hur påverkas hushållens och företagens tillgänglighet till drivmedel	8
3.4 Slutsats	8
4. Förslag till fördelning.....	10
Tabellbilaga	11

1. Inledning

Riksdagen har i enlighet med regeringens förslag beslutat att en god servicenivå i alla delar av landet är en viktig del av den regionala tillväxtpolitikens mål.

Det är angeläget att även i fortsättningen arbeta för att nå målet om en god tillgång till kommersiell och offentlig service för kvinnor och män, samt att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Det finns fortsatt behov av insatser för geografiskt avgränsade områden som bedöms behöva särskilda åtgärder för att stärka sina förutsättningar för hållbar tillväxt. Åtgärderna ska anpassas till de regionala förutsättningarna och resurserna ska i först hand riktas mot att stärka tillgången till drivmedel.

För dessa ändamål avsätts 30 miljoner kronor till insatser för att öka tillgängligheten till service i gles- och landsbygder.

1.1 Konsumentverkets uppdrag

Konsumentverket har fått i uppdrag att föreslå fördelning av regeringsanslaget på de enskilda länsstyrelserna och självstyrelseorganen. I uppdraget fastslås att samtliga län ska ha del av de medel regeringen anslår till insatser under 2009 för att öka tillgängligheten till såväl dagens situation som förväntade effekter av strukturomvandlingen inom dagligvaru- och drivmedelsbranscherna.

2. Grund för fördelning av medel

Fördelningen av medel bygger på den tidigare fördelningen år 2002, då regeringen anslog extra medel för att motverka ytterligare försämringar av tillgången till service i utsatta områden tills de s.k. lokala utvecklingsprogrammen började gälla. En ny fördelningsfaktor har nu lagts till för tillgänglighet till drivmedel.

Genom bearbetning av statistik ur servicedatabasen har en jämförelse gjorts mellan de uppgifter som låg till grund för 2002 års fördelning och motsvarande uppgifter för år 2006 och 2007. Sådana uppgifter är ökat/minskat medelavstånd till servicegivare i länen, andel hushåll med över 10 km till närmaste servicegivare i länen, antal orter med endast en servicegivare i respektive län och antal servicegivare med en omsättning under 4 miljoner kronor per år. Dessa uppgifter redovisas i en tabellbilaga. Vidare har en jämförelse gjorts vad gäller länens anslag för stöd till kommersiell service.

Jämförelsen har visat att situationen och utvecklingen av tillgängligheten till service i de olika länen under senare år i stort sett är densamma som den period som låg till grund för den tidigare fördelningen av medel. Av den anledningen används samma fördelningsmodell nu som vid det tillfället.

Det har tyvärr inte varit möjligt att få fram tillförlitlig statistik över utvecklingen av drivmedelsstationer i länen, varför bedömningen av situationen i länen avseende tillgänglighet till drivmedelsstationer baseras på den intervjuenkät som genomfördes av Konsumentverket på regeringens uppdrag under sommaren 2008.

2.1 Fördelningsnyckel

Fördelningen av anslaget till länen baseras till 67 % på den fördelningsnyckel som togs fram år 2002 för att fördela motsvarande anslag till länen och till 33 % av en ny drivmedelsfaktor.

Drivmedelsfaktorens storlek har satts med hänsyn tagen till den pågående omfattande strukturomvandlingen och minskningen av antalet drivmedelsstationer. Även det faktum att drivmedelsstationer och landsbygdsbutiker är samlokaliserade och att drivmedelsstationer också är servicebutiker har vägts in i bedömningen av drivmedelsfaktorens storlek.

2.1.1 Utfall av vald fördelningsnyckel exklusive drivmedelsfaktor

Den fördelningsnyckel som användes för anslaget "Extra medel för att motverka ytterligare försämringar av tillgången till service i utsatta områden" år 2002 och som förslås användas vid fördelning av anslaget till insatser för att öka tillgängligheten till service i gles- och landsbygder år 2009, ger följande fördelning till länen:

Län	Andel (%)	Totalt
Skåne	2,5	502500
Blekinge	1,5	301500
Gotland	2	402000
Stockholms län	2,5	502500
Västra Götaland	4,5	904500
Jönköping	3	603000
Halland	2	402000
Uppsala	1,5	301500
Värmland	4	804000
Kalmar	2,5	502500
Kronoberg	3	603000
Östergötland	3,5	703500
Örebro	2,5	502500
Södermanland	2,5	502500
Västmanland	1,5	301500
Dalarna	5	1005000
Gävleborg	4	804000
Västernorrland	4	804000
Jämtland	11,5	2311500
Västerbotten	14,5	2914500
Norrbottn	22	4422000
Summa	100	20100000

3. Drivmedelsfaktor

Drivmedelsfaktorn baseras på en enkät riktad till länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan. I enkäten redovisar länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan hur de bedömer förväntad utveckling den närmaste framtiden, utvecklingen av antalet drivmedelsstationer de senaste tre åren och hur den förväntade utvecklingen påverkar hushåll och företag

3.1 Antalet drivmedelsstationer – utvecklingen de senaste tre åren

Länsstyrelserna och de regionala självstyrelseorganen gjorde följande bedömning vad avser utvecklingen av antalet drivmedelsstationer de senaste tre åren baserat på tre alternativ

1. Antalet drivmedelsstationer har varit stabilt
2. Antalet drivmedelsstationer har minskat påtagligt
3. Kan ej göra en bedömning

1.A

Antalet drivmedelsstationer har varit stabilt

Skåne
Blekinge
Kronoberg
Gotland
Örebro
Stockholms län
Västernorrland
Uppsala

1.B

Antalet drivmedelsstationer har minskat påtagligt

Kalmar
Östergötland
Södermanland
Västmanland
Västra Götaland
Värmland
Dalarna
Gävleborg
Jämtland
Västerbotten
Norrbotten

1.C

Kan ej bedöma

Jönköping
Halland

3.2 Antalet drivmedelsstationer - framtida utveckling

Länsstyrelserna och de regionala självstyrelseorganen gjorde följande bedömning vad avser utvecklingen av antalet drivmedelsstationer i den närmaste framtiden baserat på tre alternativ

1. Ser inga större framtida hot av nedläggningar
2. Ser framtida hot av nedläggningar
3. Kan ej göra en bedömning

2. A

Ser inga större framtida hot av nedläggningar

Skåne
Blekinge
Stockholms län
Gotland

2.B

Ser framtida hot av nedläggningar

Kalmar
Östergötland
Södermanland
Västmanland
Västra Götaland
Värmland
Dalarna
Gävleborg
Jämtland
Västerbotten
Norrbotten
Örebro
Västernorrland
Uppsala

Kronoberg

2.C

Kan ej bedöma

Jönköping
Halland

3.3 Hur påverkas hushållens och företagens tillgänglighet till drivmedel

3.A	3.B	3.C
Påverkar i stort inte hushåll och företag	Påverkar hushåll och företag	Kan ej bedöma
Skåne	Kalmar	Jönköping
Blekinge	Kronoberg	Halland
Gotland	Östergötland	
Stockholms län	Värmland	
	Örebro	
	Södermanland	
	Västmanland	
	Dalarna	
	Gävleborg	
	Västernorrland	
	Jämtland	
	Västerbotten	
	Norrbottn	
	Uppsala	
	Västra Götaland	

3.4 Slutsats

Det är rimligt att anta att de län som redovisar att drivmedelsstationer lagts ned i större omfattning och att fler nedläggningar är att förvänta, samt gör bedömningen att dessa nedläggningar har en negativ påverkan på företag och hushåll, får anses ha ett större behov av medel för att motverka nedläggningar av drivmedelsstationer än de län som redovisar att antalet drivmedelsstationer varit stabilt, som inte ser ett framtida hot av nedläggningar och som inte bedömer att företag och hushåll kommer att påverkas negativt. Men även den senare gruppen av län kan ha ett framtida behov av att stötta drivmedelsstationer för att förhindra nedläggningar, även om detta behov är mindre än för den första gruppen av län.

De län som anser att underlag för en säker bedömning saknas gör ingen värdering. Det kan bero på att frågan bedöms vara mindre betydelsefull, men det kan också bero på andra omständigheter och att frågan trots osäkerheten kan komma att innebära nedläggningar och därmed påverka företag och hushåll negativt.

Inget län bör därför vara helt utan medel för insatser. Medlen bör fördelas till samtliga län men i olika omfattning. Summan av alla insatser inom drivmedelsområdet fördelas så att de län som återfinns i kolumn 1-3 A får 25 %, kolumn 1-3 B får 50 % och länen i kolumn 1-3 C får 25 %, enligt följande tabell.

Faktor	1	2	3	Totalfaktor	Procent	Summa
Län						
Skåne	0,25	0,25	0,25	0,75	2,803738	277570,1
Blekinge	0,25	0,25	0,25	0,75	2,803738	277570,1
Gotland	0,25	0,25	0,25	0,75	2,803738	277570,1
Stockholms län	0,25	0,25	0,25	0,75	2,803738	277570,1
Västra Götaland	0,5	0,5	0,5	1,5	5,607477	555140,2
Jönköping	0,25	0,25	0,25	0,75	2,803738	277570,1
Halland	0,25	0,25	0,25	0,75	2,803738	277570,1
Uppsala	0,25	0,5	0,5	1,25	4,672897	462616,8
Värmland	0,5	0,5	0,5	1,5	5,607477	555140,2
Kalmar	0,5	0,5	0,5	1,5	5,607477	555140,2
Kronoberg	0,5	0,5	0,5	1,5	5,607477	555140,2
Östergötland	0,5	0,5	0,5	1,5	5,607477	555140,2
Örebro	0,5	0,5	0,5	1,5	5,607477	555140,2
Södermanland	0,5	0,5	0,5	1,5	5,607477	555140,2
Västmanland	0,5	0,5	0,5	1,5	5,607477	555140,2
Dalarna	0,5	0,5	0,5	1,5	5,607477	555140,2
Gävleborg	0,5	0,5	0,5	1,5	5,607477	555140,2
Västernorrland	0,5	0,5	0,5	1,5	5,607477	555140,2
Jämtland	0,5	0,5	0,5	1,5	5,607477	555140,2
Västerbotten	0,5	0,5	0,5	1,5	5,607477	555140,2
Norrbottn	0,5	0,5	0,5	1,5	5,607477	555140,2
Summa					100	9900000

4. Förslag till fördelning

Län	Fördelnings- nyckel	Drivmedels- faktor	Totalt
Skåne	502500	277570,1	780070,1
Blekinge	301500	277570,1	579070,1
Gotland	402000	277570,1	679570,1
Stockholms län	502500	277570,1	780070,1
Västra Götaland	904500	555140,2	1459640
Jönköping	603000	277570,1	880570,1
Halland	402000	277570,1	679570,1
Uppsala	301500	462616,8	764116,8
Värmland	804000	555140,2	1359140
Kalmar	502500	555140,2	1057640
Kronoberg	603000	555140,2	1158140
Östergötland	703500	555140,2	1258640
Örebro	502500	555140,2	1057640
Södermanland	502500	555140,2	1057640
Västmanland	301500	555140,2	856640,2
Dalarna	1005000	555140,2	1560140
Gävleborg	804000	555140,2	1359140
Västernorrland	804000	555140,2	1359140
Jämtland	2311500	555140,2	2866640
Västerbotten	2914500	555140,2	3469640
Norrbottn	4422000	555140,2	4977140
Summa	20100000	9900000	30000000

Tabellbilaga

Län	Ökat/minskat medelavstånd till servicegivare mellan år 2006 och 2007 i meter
Stockholms län	9
Uppsala län	98
Södermanlands län	28
Östergötlands län	11
Jönköpings län	-10
Kronobergs län	25
Kalmar län	22
Gotlands län	18
Blekinge län	-9
Skåne län	20
Hallands län	42
Västra Götalands län	18
Värmlands län	-14
Örebro län	21
Västmanlands län	-73
Dalarnas län	45
Gävleborgs län	64
Västernorrlands län	7
Jämtlands län	241
Västerbottens län	92
Norrbotens län	157

Källa: Servicedatabasen

Län	Andel hushåll över 10 km
Stockholms län	0,4
Uppsala län	3,3
Södermanlands län	3,6
Östergötlands län	2,6
Jönköpings län	3,3
Kronobergs län	4,0
Kalmar län	3,3
Gotlands län	6,5
Blekinge län	1,3
Skåne län	0,2
Hallands län	1,0
Västra Götalands län	1,6
Värmlands län	4,4
Örebro län	2,7
Västmanlands län	2,2
Dalarnas län	3,2
Gävleborgs län	3,6
Västernorrlands län	5,0
Jämtlands län	9,6
Västerbottens län	8,8
Norrbotens län	7,5

Källa: Servicedatabasen

Antal orter/län med en servicegivare på orten	Län
21	Blekinge län
51	Dalarnas län
14	Gotlands län
45	Gävleborgs län
47	Hallands län
49	Jämtlands län
46	Jönköpings län
58	Kalmar län
35	Kronobergs län
63	Norrbottnens län
95	Skåne län
62	Stockholms län
23	Södermanlands län
25	Uppsala län
59	Värmlands län
62	Västerbottens län
38	Västernorrlands län
19	Västmanlands län
150	Västra Götalands län
32	Örebro län
39	Östergötlands län

Källa: Servicedatabasen

Medelavstånd_per_familj	lan_kod	Län
828	1	Stockholms län
1897	3	Uppsala län
2002	4	Södermanlands län
1695	5	Östergötlands län
1906	6	Jönköpings län
2206	7	Kronobergs län
1969	8	Kalmar län
3119	9	Gotlands län
1716	10	Blekinge län
1115	12	Skåne län
1798	13	Hallands län
1550	14	Västra Götalands län
2291	17	Värmlands län
1760	18	Örebro län
1522	19	Västmanlands län
2230	20	Dalarnas län
2018	21	Gävleborgs län
2270	22	Västernorrlands län
3226	23	Jämtlands län
2748	24	Västerbottens län
2888	25	Norrbottnens län

Källa: Servicedatabasen

Län	Antal Familjer	Genomsnittligt viktat avstånd till närmaste service (km)	Genomsnittligt viktat avstånd till näst närmaste service (km)	Genomsnittlig ökning av avst. till närmaste service (km)
Blekinge län	79 401	1,7	2,9	1,2
Dalarnas län	144 448	2,2	3,9	1,7
Gotlands län	29 446	3,1	5,3	2,1
Gävleborgs län	148 228	2,0	3,4	1,4
Hallands län	141 306	1,8	3,0	1,2
Jämtlands län	68 019	3,2	5,3	2,1
Jönköpings län	163 971	1,9	3,4	1,5
Kalmar län	122 025	2,0	3,7	1,8
Kronobergs län	92 025	2,2	4,1	1,9
Norrbottnens län	132 963	2,9	5,2	2,3
Skåne län	622 925	1,1	1,9	0,8
Stockholms län	1 026 990	0,8	1,3	0,5
Södermanlands län	136 711	2,0	3,3	1,3
Uppsala län	166 500	1,9	3,2	1,3
Värmlands län	146 511	2,3	3,7	1,4
Västerbottens län	136 403	2,7	4,6	1,9
Västernorrlands län	129 071	2,3	3,8	1,6
Västmanlands län	131 009	1,5	2,5	1,0
Västra Götalands län	804 663	1,6	2,5	1,0
Örebro län	145 848	1,8	3,1	1,3
Östergötlands län	219 242	1,7	2,7	1,0
TOTALT:	4 787 705			

Källa: Servicedatabasen

Antal serviceställen med omsättning under 4 miljoner kronor år 2006	län_kod	Län
5	1	Stockholms län
4	3	Uppsala län
6	4	Södermanlands län
11	5	Östergötlands län
7	6	Jönköpings län
7	7	Kronobergs län
6	8	Kalmar län
2	9	Gotlands län
1	10	Blekinge län
6	12	Skåne län
4	13	Hallands län
11	14	Västra Götalands län
14	17	Värmlands län
6	18	Örebro län
2	19	Västmanlands län
9	20	Dalarnas län
9	21	Gävleborgs län
5	22	Västernorrlands län
22	23	Jämtlands län
18	24	Västerbottens län
21	25	Norrbottnens län

Källa: Servicedatabasen

Konsumentverket

Box 48

651 02 Karlstad

Telefon: 0771-42 33 00

Webbplats: www.konsumentverket.se

E-post: konsumentverket@konsumentverket.se